

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ

(для кандидатів на посади суддів апеляційних адміністративних судів)

за позовом Іваненка Віктора Олексійовича

до Голосіївського районного суду міста Києва

про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії

ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
вулиця Князів Острозьких, 8, корпус 30, Київ, 01010
044 254 2199 inbox@6aa.court.gov.ua

_____ р.

Справа № 320/832/23

Шостий апеляційний адміністративний суд в складі колегії суддів:

Головуючого - судді Гринченка О.І.,

Суддів: Петренка І.О., Остапенко О.І.,

секретар судового засідання - Лавроненко Л.В.

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу Голосіївського районного суду міста Києва

на рішення Київського окружного адміністративного суду від 05.11.2023 (повний текст складено 05.11.2023) (суддя Новаківський О.О.)

у справі № 320/832/23

за позовом Іваненка Віктора Олексійовича (02055, м. Київ, вул. А. Ахматової, 21, реєстраційний номер облікової картки платника податків 1029182918)

до Голосіївського районного суду міста Києва (вулиця Полковника Потехіна, 14А, Київ, 03127, код ЄДРПОУ 02896756)

про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог

Іваненко В.О. у вересні 2023 року подав Київському окружному адміністративному суду заяву із позовом до Голосіївського районного суду міста Києва про визнання протиправною відстрочки у задоволенні запиту на інформацію від 16 липня 2023 року та про зобов'язання відповідача негайно (в порядку частини першої статті 371, пункту 1 частини першої статті 263 Кодексу адміністративного судочинства України) надати запитовані документи, зокрема електронні копії усіх рішень та протоколів зборів суддів Голосіївського районного суду міста Києва, на яких, починаючи з 01 січня 2014 року, відбулося обрання та/або припинення повноважень його голови.

Вимоги обґрунтовано незаконним відстроченням розгляду запиту на інформацію до закінчення строку дії воєнного стану в Україні. Зазначено, що в основу ухваленого рішення відповідачем покладено настання обставин непереборної сили. Однак звична діяльність Голосіївського районного суду міста Києва у період отримання запиту вказує на відсутність таких обставин у розумінні ч. 6 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Посилання володільця публічної інформації ще й на рішення Ради суддів України від 25.03.2022 № 11 не свідчить про правомірність відстрочки, оскільки це рішення має рекомендаційний характер. Окрім того, відповідачем порушено вимоги частин шостої, сьомої статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо роз'яснення порядку оскарження рішення за результатами розгляду запиту на інформацію та зазначення причин, у зв'язку з якими запит не міг бути задоволений у встановлений строк.

Короткий зміст рішення суду першої інстанції

Рішенням Київського окружного адміністративного суду від 05 листопада 2023 року позов задоволено. Дії Голосіївського районного суду міста Києва оформлені листом від 05.08.2023 № 877/23 щодо відстрочки в задоволенні запиту Іваненка В.О. на інформацію від 16 липня 2023 року визнано протиправними. Відповідача зобов'язано надати позивачеві запитовані документи.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції дійшов висновку про відсутність обставин непереборної сили, які би дозволяли відстрочити задоволення запиту на інформацію. Суд також визнав, що відповідач порушив вимоги викладені у п ч. 6 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» щодо відсутності роз'яснення в листі від 05.08.2023 № 877/23 про порядок оскарження прийнятого ним рішення.

Ухвалюючи рішення, суд першої інстанції послався на норми Конституції України щодо права кожного на отримання інформації та випадки обмеження такого права. Окрім оцінки оскарженого рішення на відповідність вимогам Закону України «Про доступ до публічної інформації», судом застосовано правила Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні», у яких розкрито зміст таких термінів як «обставини непереборної сили» та «форс-мажорні обставини».

Короткий зміст вимог апеляційної скарги

Голосіївський районний суд міста Києва оскаржив рішення першої інстанції до Шостого апеляційного адміністративного суду. Посилаючись на неправильне застосування судом норм матеріального права і порушення ним норм процесуального права, просив скасувати оскаржуване рішення та ухвалити нове, про відмову у задоволенні позову.

На переконання скаржника, висновок суду першої інстанції про те, що форс-мажорні обставини, визначені в ч. 2 ст. 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні», не є обставинами непереборної сили в контексті застосування ч. 6 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», не ґрунтується на правильному застосуванні зазначених норм права.

Як стверджує відповідач, введення в Україні воєнного стану є форс-мажорною обставиною (обставиною непереборної дії), що зумовлює відстрочку строку розгляду інформаційного запиту, не порушуючи водночас права запитувача на отримання відповідної інформації після усунення вказаної обставини, тобто після припинення або скасування воєнного стану.

Зазначив, що у пункті 1 рішення Ради суддів України від 25.03.2022 № 11 судам України, Державній судовій адміністрації України, іншим установам системи правосуддя рекомендовано

тимчасово відстрочити до закінчення строку дії воєнного стану в Україні надання відповідей на усі запити про публічну інформацію, які надійшли з початку ведення воєнного стану в Україні.

Вказав, що цим же рішенням наголошено, що тривалість відстрочки у задоволенні запиту охоплює період існування наслідків обставин непереборної сили тією мірою, якою ці наслідки технічно унеможливають надання запитуваної інформації.

Також наголосив на тому, що судом не відмовлено у наданні публічної інформації позивачу, а відстрочено її надання згідно із положеннями Закону України «Про доступ до публічної інформації», а тому твердження про порушення права на доступ до публічної інформації є безпідставним.

Окрім того зазначив, що, на його думку, актуальність запитуваної позивачем інформації є сумнівною в період прямої військової агресії проти України.

Щодо доводів Іваненка В.О. про відсутність у рішенні роз'яснення порядку його оскарження, то вказав, що такий недолік пов'язаний виключно із «людським фактором». Так, робота працівника суду відповідального за підготовку проекту відповідей на запити про доступ до публічної інформації є складною, особливо в умовах воєнного часу. Повітряні атаки агресора дестабілюють увагу та зосередженість людини від якої вимагається своєчасне та оперативне опрацювання чисельної кількості запитів та звернень за короткий час.

Просив задовольнити апеляційну скаргу.

За подання апеляційної скарги відповідачем сплачено 3 153 грн судового збору.

Узагальнені доводи та заперечення інших учасників справи

Іваненко В.О. у відзиві на апеляційну скаргу зазначив, що рішення Київського окружного адміністративного суду у справі від 05.11.2023 № 320/832/23 прийняте з дотриманням норм законодавства, на підставі повно встановлених обставин справи. Доводи апеляційної скарги, на його переконання, є безпідставними.

Посилаючись на законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції просив залишити апеляційну скаргу без задоволення, а рішення без змін.

Дії суду апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційної скарги

Відповідно до витягу з протоколу автоматизованого розподілу судової справи між суддями від 05.12.2023 справу розподілено колегії суддів Шостого апеляційного адміністративного суду у складі: головуєчого - судді Гринченка О.І.; суддів: Петренка І.О.; Остапенко О.І.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду від 06.12.2023 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою Голосіївського районного адміністративного суду міста Києва на рішення Київського окружного адміністративного суду від 05.11.2023 у справі № 320/832/23.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду від 06.12.2023 справа призначена до апеляційного розгляду.

Обставини справи, встановлені судом першої інстанції та перевірені судом апеляційної інстанції

Іваненко Віктор Олексійович 16 липня 2023 року звернувся до Голосіївського районного суду міста Києва із запитом на доступ до публічної інформації. Просив надати йому електронні копії усіх рішень та протоколів зборів суддів Голосіївського районного суду міста Києва, на яких, починаючи з 01.01.2014, відбулось обрання та/або припинення повноважень голови цього суду.

Листом від 05.08.2023 № 847/23 позивача повідомлено про те, що з урахуванням рішення Ради суддів України від 25.03.2022 № 11, Голосіївським районним судом міста Києва відстрочено надання відповіді на його запит до закінчення строку дії воєнного стану в Україні.

Позивач вважає, що така відстрочка є безпідставною, відтак звернувся до суду із позовом, в якому просив:

- визнати протиправною відстрочку Голосіївського районного суду міста Києва у задоволенні його запиту на інформацію від 05.08.2023;

- зобов'язати відповідача негайно (в порядку ч. 1 ст. 371, п. 1 ч. 1 ст. 263 КАС України) надати запитувані документи, а саме: електронні копії усіх рішень та протоколів зборів суддів Голосіївського районного суду міста Києва, на яких починаючи з 01.01.2014 відбулось обрання голови Голосіївського районного суду міста Києва та/або припинення повноважень голови Голосіївського районного суду міста Києва.

Норми матеріального права, які регулюють спірні правовідносини

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За приписами частин 2, 3 ст. 34 Конституції України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.

Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.

Статтею 40 Конституції України визначено, що усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Згідно із ст. 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Метою цього Закону є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації (ч. 1 ст. 2 Закону).

Згідно із ч. 1 ст. 1 Закону України «Про доступ до публічної інформації» публічна інформація - це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Згідно із п. 2 ч. 1 ст. 5 Закону доступ до інформації забезпечується, зокрема, шляхом надання інформації за запитами на інформацію.

Відповідно до ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» обмеження доступу до інформації здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 13 вказаного Закону розпорядниками інформації для цілей цього Закону визнаються суб'єкти владних повноважень - органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання.

Згідно із ст. 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації» розпорядники інформації зобов'язані: оприлюднювати інформацію, передбачену цим та іншими законами; систематично вести облік документів, що знаходяться в їхньому володінні; вести облік запитів на інформацію; визначати спеціальні місця для роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо; мати спеціальні структурні підрозділи або призначати відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації та оприлюднення інформації; надавати та оприлюднювати достовірну, точну та повну інформацію, а також у разі потреби перевіряти правильність та об'єктивність наданої інформації і оновлювати оприлюднену інформацію.

Запит на інформацію - це прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні. Запитувач має право звернутися до розпорядника інформації із запитом на інформацію незалежно від того, стосується ця інформація його особисто чи ні, без пояснення причини подання запиту. Запит на інформацію може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача (ч.ч. 1-3 ст. 19 Закону).

Згідно ч.ч. 1, 4 ст. 20 Закону України «Про доступ до публічної інформації», розпорядник інформації має надати відповідь на запит на інформацію не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту. У разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів з обґрунтуванням такого продовження.

Згідно із ч.ч. 6, 7 ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» відстрочка в задоволенні запиту на інформацію допускається в разі, якщо запитувана інформація не може бути надана для ознайомлення в передбачені цим Законом строки у разі настання обставин непереборної сили. Рішення про відстрочку доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У рішенні про відстрочку в задоволенні запиту на інформацію має бути зазначено: прізвище, ім'я, по батькові та посаду особи, відповідальної за розгляд запиту розпорядником інформації; дату надсилання або вручення повідомлення про відстрочку; причини, у зв'язку з якими запит на інформацію не може бути задоволений у встановлений цим Законом строк; строк, у який буде задоволено запит; підпис.

Згідно із п. 1 ч. 1 ст. 263 Цивільного кодексу України перебіг позовної давності зупиняється якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна або невідворотна за даних умов подія (непереборна сила).

Згідно із ч. 2 ст. 218 Господарського кодексу України під непереборною силою розуміються надзвичайні і невідворотні обставини за даних умов здійснення господарської діяльності.

Відповідно до ст. 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні» Торгово-промислова палата України та уповноважені нею регіональні торгово-промислові палати засвідчують форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) та видають сертифікат про такі обставини протягом семи днів з дня звернення суб'єкта господарської діяльності за собівартістю. Сертифікат про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) для суб'єктів малого підприємництва видається безкоштовно (ч. 1).

Форс-мажорними обставинами (обставинами непереборної сили) є надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами, а саме: загроза війни, збройний конфлікт або серйозна погроза такого конфлікту, включаючи але не обмежуючись ворожими атаками, блокадами, військовим ембарго, дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, військові дії, оголошена та неоголошена війна, дії суспільного ворога, збурення, акти тероризму, диверсії, піратства, безлади, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, введення комендантської години, карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України, експропріація, примусове вилучення, захоплення підприємств, реквізиція, громадська демонстрація, блокада, страйк, аварія, протиправні дії третіх осіб, пожежа, вибух, тривалі перерви в роботі транспорту, регламентовані умовами відповідних рішень та актами державних органів влади, закриття морських проток, ембарго, заборона (обмеження) експорту/імпорту тощо, а також викликані винятковими погодними умовами і стихійним лихом, а саме: епідемія, сильний шторм, циклон, ураган, торнадо, буревій, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, град, заморозки, замерзання моря, проток, портів, перевалів, землетрус, блискавка, пожежа, посуха, просідання і зсув ґрунту, інші стихійні лиха тощо (ч. 2 ст. 141 вказаного Закону).

Відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан, військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування запроваджувати та здійснювати в межах тимчасових обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, передбачених указом Президента України про введення воєнного стану, заходи правового режиму воєнного стану.

Указом Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України в Україні введено воєнний стан із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб.

Указом Президента України від 14.03.2022 № 133/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 26 березня 2022 року строком на 30 діб.

Указом Президента України від 18.04.2022 № 259/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 квітня 2022 року строком на 30 діб.

Указом Президента України від 17.05.2022 № 341/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 25 травня 2022 року строком на 90 діб.

Указом Президента України від 12.08.2022 р. № 573/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 23 серпня 2022 року строком на 90 діб.

Указом Президента України від 07.11.2022 р. № 757/2022 продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 21.11.2022р. строком на 90 діб.

Указом Президента України від 06.02.2023 р. № 58/2023 продовжено строку дії воєнного стану в Україні з 05 години 30 хвилин 19.02.2023 р. строком на 90 діб.

Указом Президента України від 01.05.2023 р. № 254/2023 продовжено строку дії воєнного стану в Україні» з 05 години 30 хвилин 20.05.2023 р. строком на 90 діб.

Для вирішення завдання у зошиті для виконання практичного завдання Вам необхідно:

1) визначити вид судового рішення, яке, на Вашу думку, має бути ухвалено судом апеляційної інстанції за результатами розгляду модельної справи відповідно до встановлених у завданні умов;

2) продовжити викладення тексту судового рішення.

Датою виконання практичного завдання необхідно вважати дату складення іспиту.